

BUS – rapport 2018

BUS-avvikelser i Stockholms län 2018

BUS-avvikelser 2018 –

Redovisning av avvikelser inkomna under perioden 2018-01-01 – 2018-12-31

Bakgrund

För att ersätta allmänna, svepande ”klagomål” med en tydligare bild av vilken typ av problem det rörde sig om beslutade KSL (numera Storsthlm) och HSF 2010 att införa en ”BUS- avvikelse”.

BUS-avvikelser kan användas av samarbetspartners inom BUS-samverkan och handla om det som avviker i förhållande till den samverkan som kan förväntas utifrån BUS-överenskommelser på lokal och regional nivå, samt till BUS-överenskommelsen kopplade samverkansrutiner eller förtydliganden.

Syfte

Syftet med BUS-avvikelsehantering är att uppmärksamma när samverkan inte fungerat på ett bra sätt för barnet/den unge.

Rutinen med BUS-avvikelsehanteringen är ett sätt att säkerställa att de verksamheter som frågan berör får kännedom om händelsen, att alla samarbetspartners får möjlighet att lämna sitt perspektiv på händelsen, ges möjlighet att utreda vad som hänt och vid behov vidta åtgärder för att förebygga att det inträffar igen.

Kopior på BUS-avvikelserna skickas till och sammanställs av BUS-sekretariatet i syfte att uppmärksamma frågor av principiell karaktär som kan behöva uppmärksammas på regional nivå. Exempel på åtgärder som kan vidtas på regional nivå är revidering av befintliga eller skapande av nya samverkansrutiner eller förtydliganden som ett sätt att förbättra förutsättningarna för god samverkan mellan verksamheter kring barn i behov av särskilt stöd

Inkomna avvikelserapporter mellan olika huvudmän inom BUS 2018

Rapportör	Antal inkomna 2018
Stockholm stad socialtjänst	18
Stockholms stads elevhälsas medicinska del	16
Barn- och ungdomspsykiatri, BUP	9
BUP, BUMM, Habilitering tillsammans	1
Stockholms stad, skola och socialtjänst tillsammans	1
Barn- och ungdomsmedicinsk mottagning, BUMM	2
Huddinge, socialtjänst enhet för förebyggande och uppsökande verksamhet	1
Järfälla barn- och elevhälsa	1
Summa	49

Utöver ovan avvikelserapporter *mellan* huvudmän tillkommer 5 avvikelserapporter *inom* samma huvudman: Socialtjänst-skola (1), skola-socialtjänst (2), BUMM-BUP (1), socialtjänst-socialtjänst, funktionsnedsättning (1)

Avvikelseberapporternas huvudsakliga innehåll

Den stora merparten av avvikelser med socialtjänsten som rapportör rör missnöje med process kring SIP, framför allt att BUP uteblivit från planerat möte alternativt nekat att delta. I två fall har habiliteringen uteblivit från SIP. En avvikelse rör missnöje med läkare på BUP och dennes kännedom om överenskommelse kring egenvård vilket ska ha försvårat i ett akutärende.

Den stora merparten av avvikelser med skola/elevhälsa som rapportör rör missnöje med remissförfarande: remisser bollas mellan BUMM och BUP, patient som inte tagits

emot, remissgruppens beslut har inte följts, ifrågasättande av förfarande vid avskrivning av behov av utredning, avsaknad av utredningsutlåtande, blivit nekad återgivningsmöte, återsända remisser, återsänd remiss på grund av instabil hemsituation.

Det går att se en ökning av antalet avvikelser där BUP är rapportör jämfört med 2017 (3 st). Av de nio rapporterna rör tre missnöje med process kring SIP, två socialtjänstens oförsiktighet med sekretessbelagt material och två bristande anpassningar i skolan. Övriga två handlar om att socialtjänsten inte träffat barn i ett riskärande samt krav från skolan på läkarintyg vid skolskjuts.

De två avvikelser som har BUMM som rapportör, samt den avvikelse som skickats gemensamt BUMM, habilitering och BUP, avser uteblivet eller bristande stöd till barn med autism i förskolan samt att förskolan inte svarat på begäran om underlag vid utredning.

Antal avvikelser

Sammanlagt har 49 BUS-avvikelser inkommit under 2018 vilket får anses vara många jämfört med hur det sett ut innan 2017. 2017 inkom 59 BUS-avvikelser som inträffat under 2017 och som rörde BUS-överenskommelsen. Tidigare år har antalet BUS-avvikelser varit betydligt färre, vanligen mellan 10 och 20 st.

Varför är avvikelserna så ojämnt fördelade?

Precis som tidigare år kommer en stor del av avvikelserrapporterna från Stockholms stads elevhälsa. De förhållanden som delvis lyftes fram som en förklaring till detta i 2017 års rapport kvarstår, dvs elevhälsan deltar inte regelmässigt i de lokala BUS-grupperna. Detta samtidigt som man har mycket samarbete med utredande verksamheter inom Region Stockholm. Dock ingår Stockholms stads elevhälsa i BUSSAM och KommunBUS på regional nivå. Man använder också avvikelserrapporteringen systematiskt som ett verktyg för att lyfta samarbetsfrågor. Andra lokala BUS-grupper har i tidigare uppföljningsenkäter svarat att de kontinuerligt tar upp olika förbättringsbehov i lokala BUS-gruppen utan att skriva avvikelserrapport. Detta kan troligen till del förklara den stora koncentrationen till Stockholms stad som rapportör.

På kommunsidan står som sagt Stockholms stad för 94% av alla avvikelserrapporteringar och i drygt hälften av dessa är socialtjänsten rapportör. Socialtjänsten ingår i samtliga lokala BUS-grupper och är också ofta sammankallande. I detta fall har således inte medverkan i lokala BUS-gruppen resulterat i uteblivna avvikelserrapporter. Däremot hade kanske avvikelserrapporterna kunnat vara fler om inte samarbetsproblem lösts ut direkt i lokal BUS-samverkan. Det stora antalet

avvikelse rapporter med Stockholms stads socialtjänst kan delvis bero på den satsning som staden gjort kring särskilda SIP-samordnare som i sitt uppdrag är en spindel i nätet i samverkansarbetet kring barn i behov av särskilt stöd. SIP-samordnarna ingår också i de lokala BUS-grupperna och blir således en länk mellan styrningsnivå och operativ nivå. Det är rimligt att tro att mer samarbete kommer till stånd när någon samordnar arbetet: att fler barn blir hjälpta, men att också fler samarbetsvårigheter blir belysta.

Utöver ovan nämnda möjliga orsaker till den ojämna fördelningen av avvikelserapporter har det visat sig att kännedomen om systemet med BUS-avvikelse rapportering varierar i länet. Detta var också något som framkom under 2018 då en särskild BUS-resurs besökte 32/33 lokala BUS-grupper i länet, information om avvikelshantering var då en del i "paketet". Genom frågor från verksamheter i länet till BUS-sekretariatet har det också framkommit att det finns en del otydligheter kring hur avvikelserapporteringen ska användas.

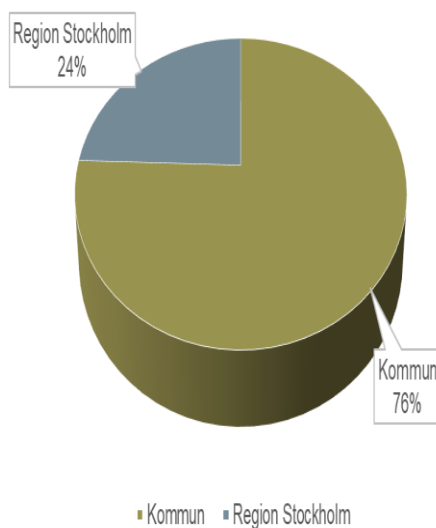
Verksamheter som mottagit avvikelserapporter från en annan huvudman 2018

Verksamhet som mottagit	Antal inkomna 2018
BUP	29
Utbildning/elevhälsa	7
Socialtjänst	5
Habilitering	3
BUMM	2
BUP, ALB neuropediatrik	1
BUP, BUMM, Vårdcentral	1
BUP och skola	1
Totalt	49

Mottagande verksamheter har svarat på avvikelserna i de flesta fall, men det saknas också svar. För att avvikelserapporteringen ska vara meningsfull är det viktigt att den som mottagit avvikelserna återkopplar sitt perspektiv på händelsen samt eventuellt vidtagna åtgärder till rapporterande verksamhet.

Kommunen har skickat väsentligt fler avvikelserrapporter än Region Stockholm vilket illustreras i bilden nedan. Av de 72% som kommunen rapporterat är det en jämn fördelning mellan skola/elevhälsa och socialtjänst. I 94% procent av de kommunala avvikelserna är rapportören verksam i Stockholms stad.

Procentuell fördelning per huvudman avsändare avvikelser 2018

BUS-avvikelseernas innehåll 2018

Här redovisas ämnen för de 49 avvikelserapporter som inkommit under 2018

Typ av avvikelse	Antal
Remiss (innehåll, svar, hantering)	15
SIP - Verksamhet som nekar medverkande, eller uteblir.	15
SIP – former för arbetet (ex sekretessuppgift via mail, ej påläst, vem ska hålla i mötet, inbjudan med för kort varsel)	6
Otillräckligt stöd i förskolan barn med autism	2
Otillräckligt stöd i skolan (funktionsnedsättning resp ”hemmasittare”)	2
Patient ej tagits emot	2
BUMM saknas i lokal BUS-grupp	1
Ärende bollas runt mellan verksamheter	1
Socialtjänsten ej träffat barn i riskärende	1
Sekretessbelagt material försvunnit socialtjänsten	1
Förskola lämnar ej ut underlag till utredning	1
Läkare BUP saknat kunskap om egenvårdsöverenskommelse	1
Skolan krävt läkarintyg från BUP vid bedömning skolskjuts	1
Totalt	49

Om BUS-avvikelseernas innehåll och förslag på fortsatt arbete

Två frågor dominerar avvikelseberapporterna för 2018: *SIP och remisshantering*.

Remisshantering

Avseende remisshantering infördes 2019-01-01 remisskrav till fristående utredningsteam efter beslut i Hälso- och sjukvårdsnämnden. Syftet med detta är bland annat en tydligare vårdkedja och möjlighet för Region Stockholms vårdgivare att på ett bättre sätt kunna verkställa adekvat behandling för de barn som diagnosticeras med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. För de kommuner som remitterat elever till fristående utredningsteam som ingår i andra landstings vårdutbud innebär det att man åter ska remittera till vårdgivare inom Region Stockholm i enlighet med överenskomna samverkansrutiner mellan skola och sjukvård kring skolbarn som misstänks ha en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Två dialogmöten har genomförts med elevhälsochefer i länet, Storsthlm och Hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Vid ett av tillfällena medverkade också chefer för BUP SLSOs sektion västra Stockholm och sektion östra Stockholm.

Ett arbete pågår också med att utveckla arbetet med de så kallade remissgrupperna, för att gynna jämnare patientflöden till mottagningar, för ökad samsyn och mer likartade bedömningar. BUSSAM har också beslutat att en fokusfråga för 2019 ska vara insatser för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Planering pågår för olika aktiviteter kopplat till detta tema.

SIP

Av 49 inkomna avvikelseberapporter rörde 21 stycken Samordnad individuell plan, SIP. 15 av dessa 21 avvikelseberapporter om SIP handlar om att en annan verksamhet nekat eller uteblivit från SIP-möte. Uteblivande från SIP innebär i praktiken att samordning av insatser mellan verksamheter inte får en chans att komma till stånd, vilket kan få stora konsekvenser för det enskilda barnet/den unge. Barn och unga riskerar att falla mellan verksamheters stolar och att få en förvärrad livssituation. För barn och unga som har funktionsnedsättning, psykisk ohälsa eller som far illa krävs rätt stöd så tidigt som möjligt. Barnets behov av insatser styr vilka verksamheter som behöver samverka och på vilket sätt. För att samverkan ska fungera behövs *styrning, struktur och samsyn*.

Styrning

En väl fungerande samverkan är organiserad och har en tydlig styrning på alla nivåer. Ledningen behöver legitimera och förankra samverkan på lägre nivåer, formulera mål för samverkan och efterfråga resultat av samverkan. I styrningen ingår också att förtydliga verksamhetens uppdrag och att göra regelverken tydliga.

Struktur

En framgångsrik samverkan kräver struktur i form av tydlig arbetsfördelning och rutiner för samverkan. Skriftliga avtal mellan huvudmännen är ett sätt att stödja verksamheten och förtydliga vem som ska göra vad, när och hur. Avtalen kan handla om fördelning av ansvar mellan verksamheterna, mål för samverkan, definition av målgrupper, systematisk uppföljning och utvärdering.

Både SIP och gränssnitt, uppdrag och ansvar mellan verksamheter är identifierade som fokusområden i årsplan för BUSSAM för 2019, områden som har starka kopplingar till varandra. Planering pågår för olika aktiviteter kopplade till detta tema.

Frågor som nämns återkommande som svåra att hantera kopplat till SIP är olika verksamheters inställning till SIP när ett ärende inte är aktuellt, samt förskolan och skolans roll i arbetet med SIP. Den enkät som gick ut till lokala BUS-grupper i december 2018 visade också att frågan om skolan och förskolans roll i SIP-arbetet hanteras på olika sätt i länet. I vissa fall är den inte heller tydligt reglerad.

Länsgemensamma riktlinjer som reglerar den här typen av frågor, och som är hållbara över tid, skulle kunna vara ett sätt att utveckla arbetet med SIP i länet.

Samsyn

Samsyn handlar om att de olika aktörerna har en gemensam värdegrund, och kännedom om varandras uppdrag och kompetens. De behöver också ha gemensam kunskap om barnets behov och om vilka insatser barnet kan behöva. Kunskap om varandras uppdrag är ett utvecklingsområde som också uppmärksammades av den särskilda BUS-resurs som besökte samtliga lokala BUS-grupper under 2018. Ett förslag på aktivitet kopplat till detta skulle kunna vara en länsgemensam workshop i syfte att öka kunskapen om andra verksamheters uppdrag och för att främja samsyn kring barn i behov av särskilt stöd. Detta skulle också i sin tur kunna främja samarbetet kring SIP.

Fortsatt utvecklingsarbete avvikelserapportering

Vikten av att svara på avvikelser behöver fortsatt spridas till alla berörda för att det på sikt ska vara meningsfullt att använda sig av avvikelserapportering som ett verktyg för förbättrad samverkan. Som tidigare konstaterats tycks kännedomen om systemet med BUS-avvikelserapportering variera i länet. Det tycks också finnas behov av att tydligare beskriva i vilka sammanhang och på vilket sätt avvikelserapportering kan användas. Fortsatt utvecklingsarbete kring avvikelserapportering finns med i årsplan för BUSSAM 2019.